

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування
СИЛАБУС
Управління операційною системою організації

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

О.М.Руденко
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

Розробник (-и): Харченко Ю.П., к.держ.упр.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
(назва кафедри)

Протокол від «26» серпня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
(підпис)

О.В. Попело
(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	3 рік, 6 семестр ОПП «Менеджмент»
Викладач (-и)	Харченко Ю.П., к.держ.упр., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/10/profil-vykladacha_harchenko-yu.p.21.09.2023.pdf
Контакти викладача	+380979373521 ycharhenkoyp@gmail.com

1. Анотація курсу.

В умовах модернізації всіх сфер суспільного життя особливо вагомою вимогою до виробничих об'єктів і його елементів є гнучкість виробництва, яка разом із інноваційною й інтеграційною компонентами забезпечують здатність до адаптації. Такий товаровиробник може регулювати свою пропозицію відповідно до змін і коливань кон'юнктури ринку, а також враховувати інші фактори, які впливають на рентабельність і конкурентоспроможність. Отже, з урахуванням вимог зовнішнього середовища сучасне виробництво має бути спроможним, відповідно до потреб ринку, за мінімальних витрат часу та ресурсів налагодити випуск нової продукції, максимально урізноманітнювати її асортимент та умови поставок у відповідності до споживчих уподобань. Тож, виробництво ґрунтується на використанні новітніх технологій (у тому числі – інформаційних) і методів організації, планування й управління виробничими процесами, зважаючи на зміни ринкового середовища.

2. Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни “Управління операційною системою організації” є навчання здобувачів теоретичним та прикладним аспектам організації виробництва як системи інституціональних, економічних, організаційно-виробничих відносин, передовим формам організації виробництва, ознайомлення з типологією підприємницьких структур, а також формування системи теоретичних знань, практичних вмінь і компетенції з раціональної організації виробничих процесів задля підвищення ефективності розвитку підприємництва.

Вивчення матеріалу дисципліни сприяє формуванню організаційно-управлінського мислення, вміння аналізу проблемних ситуацій, вироблення навичок прийняття політичних і управлінських рішень, готує фахівців до практичної діяльності управління підприємством.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та фахові спеціальні (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою *Мета навчальної дисципліни* – формування у здобувачів професійної компетентності з отримання теоретичних і практичних знань щодо механізмів і стилів управління.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та фахові спеціальні (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ІК. Випускники бакалаврської програми отримують компетенції, які повністю, які повністю відповідають сучасним вимогам роботодавців, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук (ІК).

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК16. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички й практичні навички для розв'язання типових задач менеджменту.

СК18. Вміння організовувати управління операціями.

3. Результати навчання

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 3. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 20. Вміти складати плани розвитку підприємств.

ПРН 24. Вміти організовувати бізнес-процеси.

4. Пререквізити. Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Теорія управління», «Операційний менеджмент», «Основи менеджменту», «Управлінський

аналіз». Вивчення дисципліни «Управління операційною системою організації» здійснюється разом з такими навчальними дисциплінами, як: «Менеджмент малих та середніх підприємств», «Управління ЗЕД». У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної практики та переддипломну практику.

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	32
Лабораторні заняття	28
Самостійна робота	150
Індивідуальне завдання – розрахункова графічна робота	
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	6

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу

6. Тематика курсу.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи операційного менеджменту

Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту

Операційна функція в діяльності організації. Операції як види діяльності організації. Галузеві особливості операційної функції. Виробничий та операційний менеджмент: спільні та відмінні характеристики. Місце і роль операційного менеджменту в системі менеджменту організації. Функціональна характеристика та особливості операційного менеджменту, його цілі та основні завдання. Принципи, функції та методи операційного менеджменту. Компетентність та відповідальність операційних менеджерів. Сучасні тенденції операційного менеджменту.

Тема 2. Операційна система організації

Сутність системного підходу до операційного менеджменту. Операційна система як об'єкт управління. Особливості та властивості операційної системи. Складові елементи операційної системи: перероблююча (трансформаційна) підсистема, підсистема забезпечення та підсистема управління, планування і контролю. Класифікаційні підходи до операційних систем. Виштовхуючі та витягуючі операційні системи. Одиначні (проектні) системи. Дрібносерійні системи. Системи масового виробництва. Системи з безперервним процесом. Життєвий цикл операційної системи.

Тема 3. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи

Сутність і значення операційної стратегії організації. Концепції і типи операційних стратегій. Розробка операційної стратегії організації. Операційні пріоритети. Планування і реалізація операційної стратегії.

Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття операційної діяльності підприємства. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Поняття недостатнього, надлишкового та ресурсу обмеженої потужності.

Робоче середовище та умови праці. Режим праці та відпочинку. Розподіл та кооперація праці. Підвищення рівня культури праці та виробництва. Використання на практиці досягнень науки «ергономіка». Класифікація витрат робочого часу та резерви його економії. Облік та аналіз витрат робочого часу. Хронометраж та фотографія робочого дня. Норми і нормативи праці. Види норм праці. Методи нормування праці. Планування бюджету робочого часу. Резерви економії робочого часу. Трудомісткість та її види.

Товари (послуги) як результат операційної діяльності підприємства. Операційні процеси організації – динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки.

Організація операційного процесу у часі. Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення тривалості операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Організація потокового виробництва. Організація операційного процесу у просторі.

Змістовний модуль 2. Організаційні основи виробництва

Тема 5. Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Поняття виробничого процесу. Основні і допоміжні процеси. Процеси обслуговування. Технологічні операції і процеси, їх характеристика.

Принципи раціональної організації виробничого процесу. Особливості їх застосування в сучасних умовах. Типи виробництва: поняття і кількісні характеристики типів виробництва, їх організаційно-економічні характеристики.

Тема 6. Організація трудових процесів і нормування праці

Поняття і мета організації трудових процесів. Вимоги до поділу праці. Види і зміст структурування праці: розширення завдань, збагачення змісту завдань, заміна робіт, групова робота.

Використання методів сіткового планування і управління при організації виробництва, раціоналізації робочих місць.

Основи нормування праці. Принципи і підходи щодо нормування праці. Робочі завдання. Методи нормування праці: розрахункові моделі. Мотивація роботи. Хронометраж (система нормування праці). Методи нормування часу.

Тема 7. Основи організації виробництва. Оперативне планування

Основні положення раціональної організації виробництва. Вимоги до раціональної організації виробничих приміщень. Сутність і стадії оперативного планування виробництва.

Виробнича програма. Нормативно-технічна документація, яка регламентує роботу основного виробництва. Види меню, їх характеристика, правила складання.

Тема 8. Характеристика матеріально-технічної бази для організації обслуговування споживачів

Приміщення, в яких відбувається процес обслуговування, їх характеристика, санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень, вимоги до інтер'єру, види елементів дизайну.

Приміщення, які непрямо впливають на процеси обслуговування, їх характеристика, санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень.

Класифікація меблів та санітарно-гігієнічні вимоги до них. Характеристика устаткування, яке використовується для обслуговування споживачів.

Змістовний модуль 3. Операційна система організації

Тема 9. Основи управління проектами

Сутність проектного підходу до управління організацією. Основні завдання та функції управління проектами. Класифікація проектів. Планування проектів. Перелік проектних робіт. Створення робочих графіків розробки та реалізації проектів. Контроль проектів. Методи сіткового планування: переваги та недоліки. Техніка управління проектами методом оцінювання програм "PERT" та методом "CPM". Ключові аспекти формування системи

проектного менеджменту. Оперативне управління реалізацією проекту. Використання економіко-математичних методів та комп'ютерних програм в процесі розробки та реалізації проектів.

Тема 10. Основи менеджменту якості

Міжнародні стандарти якості серії ISO 9000. Концепція загального менеджменту якості (TQM). Поняття, значення і фактор забезпечення якості товарів і послуг. Показники якості та методи їх оцінювання. Нормативи якості товарів і послуг. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Аналіз програм забезпечення якості У. Е. Демінга, Д. Джурана, П. Кросбі, К. Ісікава та ін. Підхід з позицій загального менеджменту якості. Впровадження системи загального менеджменту якості. Гуртки якості. Якість сервісу. Статистичні методи контролю якості.

Тема 11. Організація операційної інфраструктури підприємства

Роль та значення операційної інфраструктури в процесі інноваційного розвитку підприємств. Структура системи технічного обслуговування виробництва. Інструментальне, ремонтне, енергетичне обслуговування виробництва. Транспортно-складове обслуговування виробництва. Організація технічного обслуговування (ТО), ремонту та експлуатації виробів підприємства. Підготовка спеціалістів для станцій технічного обслуговування Напрями вдосконалення управління операційною інфраструктурою.

Методи інноваційного розвитку системи технічного обслуговування виробництва. Методи організації технічного обслуговування: реакційний, профілактичний (планово-попереджувальний). Математичний апарат попереджувального технічного обслуговування. Діагностичний контроль обладнання. Витрати, пов'язані з "відмовою" обладнання. Управління забезпеченням запасними частинами. Особливості управління технічним обслуговуванням виробництва за методом Just-in-time.

Техніко-економічне обґрунтування варіанта заміщення компонентів обслуговування виробництва. Витрати на технічне обслуговування. Теорія заміщення. Економічне обґрунтування вибору варіанта заміщення. Метод групової заміни компонентів обладнання. Дублювання як засіб підвищення безпеки в господарчих процесах. Техніко-економічне обґрунтування забезпечення резерву виробничих потужностей. Досвід ефективних фірм у галузі організації технічного обслуговування за концепцією аутсорсингу.

Тема 12. Управління ефективністю та результативністю операційної діяльності

Показники результативності функціонування операційних систем. Управління результативністю операційної діяльності. Продуктивність операційної діяльності як основна мета операційного менеджменту та показники її вимірювання. Комплексний підхід до питань продуктивності. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності. Управління продуктивністю операційної системи організації. Забезпечення надійності операційних систем. Відмови операційних систем. Встановлення оптимальної тривалості життєвого циклу операційної системи

7. Система оцінювання та вимоги. Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: присутність – 10 балів, практичні заняття – до 35 балів, розрахунково-графічна робота – до 15 балів. Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів).

Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за іспит.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /екзамен - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	<i>Виконання розрахунково-графічної роботи оцінюється в 15 балів.</i>

Практичні заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління бізнес-процесами		25
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	5
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	15
3	Присутність та активність на лекціях	5
Змістовий модуль 2. Вибір, покращення, проектування бізнес-процесів підприємства		20
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	5
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	5
Розрахунково-графічна робота		15
Семестровий контроль (Екзамен)		40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного

складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

Базова

1. Харченко Ю. П. Аналіз впливу тіньової економіки на параметри інклюзивного розвитку регіону. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 2(30). С. 93-100.

2. Kharchenko Y. P. The impact of Ukrainian households on inclusive regional development in the context of decentralization. *Středoevropský věstník Pro vědu a výzkum*. 2021. № 4. URL: https://czvestnic.info/ojs/index.php/cz_ojs/article/view/88

3. Харченко Ю. Інституціональні передумови капіталізації людського потенціалу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 3(35). С. 39-49. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.08.058> (1,7 д.а.).

3. Кушнірук В. С. Операційний менеджмент: опорний конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форми навчання / В. С. Кушнірук. Миколаїв: МНАУ, 2017. 124 с.

4. Омеляненко Т. В. Операційний менеджмент: презентаційний курс [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. В. Омеляненко, А. В. Осокіна. Київ : КНЕУ, 2016. 197 с. (Серія «МВА-studio»). URL: https://kneu.edu.ua/get_file/8945/.pdf

5. Операційний менеджмент: Навчальний посібник/ І. А. Маркіна, О. М. Помаз, Ю. В. Помаз; За ред. І. А. Маркіної. Полтава: ПДАА, 2018. 224 с.

6. Операційний менеджмент: навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної, заочної форми навчання та дистанційного навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» / Укладачі: Снітко Є.О., Завгородня Є.Є. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 184 с.

7. Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент. Частина 1 : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 99 с.

8. Старченко Г. В., Калінько І. В., Косач І. А. Операційний менеджмент. Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2020. 264 с.

9. Гевко І. Операційний (виробничий) менеджмент: конспект лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 128 с.

10. Капінос Г. І., Бабій І. В. Операційний менеджмент: навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 352 с.

Інформаційні ресурси

11. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA). URL : <https://smida.gov.ua>

12. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : <http://rada.gov.ua> (дата звернення 29.05.22)

13. Офіційний сайт бібліотеки ім. В. Вернадського. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

14. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». – Режим доступу: <http://library2.stu.cn.ua/v.ua/>